

کورتیههک له میژووی "ریکخراوی خویندکارانی سۆسیالیستی کورد له ئەوروپا- سۆکسه".

Socialist Organisation Of The Kurdish Students in Europa(SOKSE)

هه‌لۆ به‌رزنجیه‌یی

به‌شی به‌که‌م

پێشینه‌یه‌کی کورتی میژووی:

له نیوه‌راستی سه‌ده‌ی بیسته‌می رابردوودا، سه‌ره‌تا ساڵی ۱۹۴۹ و پاشان به‌ دروستی له ۱۹۵۶ دا، ده‌سته‌یه‌ک له خویندکارانی کورد له هه‌نده‌ران، بیریان له دامه‌زراندنی ریکخراویکی سه‌ربه‌خۆ، جیا له ترک و عه‌ره‌ب و فارس بۆ خۆیان کرده‌وه. پێداویستی ئەم کاره‌ش هه‌م بۆ پاراستنی فه‌ره‌نگ و ناسنامه‌ی کوردی و هه‌میش بۆ پشتیوانی و گه‌یاندنی ده‌نگ و ره‌نگی نه‌ته‌وه‌ی کوردی گه‌مارۆدراو به‌ چه‌ندین داگیرکه‌ر و دوژمن، به‌ جیهانی ده‌ره‌وه بوو. شایانی باسکردنه‌، خویندکارانی کورد به‌ گشتی، وه‌ک بالیۆزی نه‌ته‌وه‌ و ابوون و له‌ قۆناخه‌ سه‌خته‌کاندا، چه‌ندین ئەرکی قورس و گرانیان به‌ ئەنجام گه‌یاندووه.

رێبه‌ر و سیمبۆله‌کانی ئەم بیروۆکه‌ و وه‌چه‌رخانه‌ بریتی بوون له‌ :{نوره‌دین زازا، عیسمه‌ت شه‌ریف وانلی، ئەم دوو ناوه‌ به‌ تایبه‌ت وه‌ک دیارترین و چالاکترین و هه‌لسۆپاوترین که‌سانی خاوه‌ن بیروۆکه‌ و بزوینه‌ری کار و چالاکیه‌کان بوون، شه‌وکه‌ت ئاگره‌یی، ئەبدولقادر عه‌بدوڵا و سه‌عدی دزه‌یی} و چه‌ندانیکێ تر. جێ ده‌ستی ئەم ده‌سته‌ له‌خۆبووردووه، له‌ بزاقی خویندکاریی کوردیدا، له‌ هه‌نده‌ران، دیاره‌ و به‌ خزمه‌تیکی گه‌وره‌ دێته‌ هه‌ژماردن. ده‌بێ ئەوه‌شمان له‌ یاد نه‌چێ، که‌ خه‌باتی خویندکاران له‌ ولاته‌ جو‌راوجۆره‌کانی ئەوروپادا به‌رپۆه‌ چوو و پاشان له‌ ئەمریکا و که‌نه‌داش هاته‌ مه‌یدان.

بزاقی خویندکاریی به‌دریژایی بوونی خۆی، جگه‌ له‌وه‌ی ئەلقه‌یه‌کی بزوتنه‌وه‌ی رزگاربخواری کورد بووه‌، هاوسات، زۆربه‌ی هه‌ره‌ زۆری ساته‌وه‌خته‌کان له‌ ژێر کاریگه‌ریی سیاسه‌تی گشتی هێزه‌ بالا ده‌سته‌کانی کوردستاندا بووه‌. هه‌ر بۆیه‌ ساتی هه‌لگیرسانی شو‌رشی ئەیلوول له‌ ۱۹۶۱ دا ، بالی کیشا به‌سه‌ر، چالاکیه‌کانی کۆمه‌له‌ی خویندکاران دا، که‌ ئەوه‌مه‌ ته‌نیا (کۆمه‌له‌ی خویندکارانی کورد له‌ ئەوروپا (Kurdish Students Society in Europa - KSSE) له‌ مه‌یداندا بوو. خویندکارانی، وه‌ک حیزبه‌ کوردیه‌کان هه‌لگری هه‌مان دروشم و ئامانج بوون، به‌تایبه‌ت له‌و سه‌رده‌مه‌دا که‌ باو باوی مارکسایه‌تی بوو، به‌شیکێ زۆریان، که‌وتبوونه‌ ژێر کاریگه‌ریی ئیدیۆلۆژی مارکسایه‌تی و چه‌په‌رهبه‌یه‌وه‌. به‌م پێیه‌ هه‌ژموونی ئەم ئیدیۆلۆژییه‌، به‌سه‌ر شو‌رشی ئەیلوولیشه‌وه‌ کاریگه‌ریی هه‌بوو. که‌واته‌ سیاسه‌تی گشتی شو‌رش و خویندکاران، له‌ خولگه‌ی سیاسه‌تی شو‌ره‌ی ده‌رنه‌ده‌چوون. سیاسه‌تی شو‌ره‌ویش، له‌ بنچینه‌دا هه‌ولێ به‌رده‌وامی پاراستنی به‌رده‌وامیته‌ی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خودی شو‌ره‌ی بوو.

پاش ئەوه‌ی ژماره‌یه‌ک کوردی دیکه‌ش به‌ نیازی خویندن و گوزه‌ران په‌ریده‌ی هه‌نده‌ران بوون، به‌شیک له‌مانه‌ هه‌لگری بیروباوه‌ری نه‌ته‌وه‌یی بوون و بیر و هزری خۆیان، له‌ چوارچۆیه‌ی پێه‌و‌په‌رۆگرام و چالاکیه‌کانی کۆمه‌له‌ی خویندکاراندا نه‌ده‌دییه‌وه‌، له‌به‌رئه‌وه‌ی خاوه‌نی

بیرۆکه‌یه‌کی ته‌واو کوردستانی بوون، ره‌خنه‌و سه‌رنجیان له‌سه‌ر سیاسه‌تی شوره‌وی به‌رامبه‌ر به‌ پرسی کورد هه‌بوو. هاوکات نه‌یان ده‌ویست ببنه‌ پاشکۆی سیاسه‌تی زله‌په‌زه‌کان، له‌سه‌ر بنه‌مای به‌رزه‌وه‌ندی بالای کورد و کیشه‌ ره‌واکه‌ی، ته‌ماشای رووداوه‌کانیان ده‌کرد و هه‌لۆبستیان وه‌ده‌گرت، رییان نه‌دراوه‌ به‌ سانایی بیروپایان ده‌ربهرن، بۆیه‌ بیریان له‌ دامه‌زراندنی ریکخراویکی نویی تایبه‌ت به‌ خۆیان کرده‌وه.

له‌ رۆژی

۱۹۶۵/۳/۲۱ دا ریکخراویکی نه‌ته‌وه‌یی، به‌ ناوی: کۆمه‌له‌ی خۆبندکارانی نه‌ته‌وه‌یی کورد له‌ ئەوروپا (نوکه‌سه) دامه‌زرا. National Union of the Kurdish Students in Europe-NUKSE. دامه‌زرینه‌رانی ئەم ریکخراوه‌ بریتیبوون له‌: جه‌مال نه‌به‌ز، بروسکه‌ ئیبراهیم، ئەحمه‌د نه‌قیب، تالب رۆسته‌م.

ئەم ریکخراوه‌ تا ۳ / ۹ / ۱۹۷۷، درێژه‌ به‌چالاکیه‌کانی ده‌دات و پاشان، به‌ ئومیدی هینانه‌ کایه‌ی ریکخراویکی یه‌گرتووی به‌هیز، به‌رامبه‌ر به‌ گفتیکی ساده‌، که‌ پێیان درا بوو، له‌ رووی دلسۆزبیه‌وه‌، خۆی هه‌لده‌وه‌شینیته‌وه‌... نوکه‌سه‌ چالاکی جو‌راوجۆری هه‌بوو. خزمه‌تی ئەده‌ب و فه‌ره‌هنگی کوردی کردووه‌. بلاوکراوه‌ و ئۆرگانی به‌ زمانی کوردی و ئەلمانی هه‌بووه‌ و په‌خشی کردووه‌. بۆ زانیاری زیتر له‌مه‌ر ئەم ریکخراوه‌، بپروانه‌: جه‌مال نه‌به‌ز، کۆمه‌له‌ی ئازادیی ژبانیه‌وه‌ی و یه‌کیته‌ی کورد کاژیک ۱۹۵۹ پێشخان و پاشخانه‌کانی ۲۰۱۵ سلیمانی/کوردستان.

پاش نسکۆکه‌ی سالی ۱۹۷۵ی شۆرشێ ۱۴ سالی کورد، سه‌ره‌له‌دانی فره‌ حیزبی له‌ کۆمه‌لگه‌ی باشووری کوردستان دا، بووه‌ دیارده‌یه‌کی نوی. هاوکات هه‌ر حیزب و هیزیک هه‌ولێ ده‌دا، به‌ هه‌موو لایه‌کدا په‌لوپۆ به‌اوێژێ و به‌ په‌له‌ بۆشایی گۆره‌پانه‌که‌ پڕ بکاته‌وه‌ و بۆ خۆی پیاوانخواز بکات...

یه‌کێ له‌ سیمای هه‌ره‌ زه‌قه‌کانی ئەم قۆناخه‌، دروستکردنی ریکخراوی پێشه‌یی و خۆبندکاریی بوو، به‌ تایبه‌ت له‌ نیو کوردانی ئاواره‌ی ئەوروپادا... پێداویستی گرنگ و به‌رچاوی ئەو رۆژگا‌ره‌، ئەوه‌ی ده‌خواست، هه‌ر لایه‌ک نوینه‌رایه‌تی خۆی هه‌بیته‌. هۆی سه‌ره‌کیش، کۆمه‌له‌ی خۆبندکاران، KSSE به‌ ته‌واوی که‌وتبووه‌ ژێر رکیفی سیاسه‌تی پارته‌ی دیموکراتی کوردستانه‌وه‌. ئەندامه‌کانی نه‌یان ده‌توانی ئه‌رکه‌ خۆبندکارییه‌کان و پابه‌ندبوونی حیزبی خۆیان لێک جودابکه‌نه‌وه‌. بۆیه‌کا تا ده‌هات ریزه‌کانی به‌ره‌و لیکتزازان و پارچه‌ پارچه‌بوون ده‌چوو. دوا‌ی دروستکردنی یه‌کیته‌ی نیشتمانی کوردستان، کۆمه‌له‌ی ناوبراو له‌ کۆنگره‌ی ۱۷ ی خۆیدا تووشی دا‌بران بوو، لایه‌نگرانی ی. ن. کۆمه‌له‌ی خۆبندکارانی کوردستان له‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات ناسراو به‌ ئەکسا دامه‌زراند.

هه‌رچه‌نده‌ وه‌ک بێشکچی ده‌لێ: " مه‌حاله‌ بزوتنه‌وه‌ی رزگاری نه‌ته‌واپه‌تی کوردستان له‌ مه‌ل‌به‌نده‌کانی ئەوروپاوه‌ به‌رپۆه‌بهرین، مانه‌وه‌ له‌و مه‌ل‌به‌ندانه‌ و کردنه‌وه‌ی نوسینگه‌ له‌وێ کارێکی گرنگه‌، به‌لام به‌و مه‌رجه‌ی بنکه‌کان له‌ کوردستان بن."

ئەم بۆچۈنە بە دوو ئاراستەدا، بايەخى ھەيە.. يەكەم كوردستان مەيدانى راستەقىنەى خەباتە. دووم خەباتى خويىندكارىي و پيشەيى لەدەرەوھى كوردستان گرنگە، بەس جىگرەوھ و ھاوشانى ئەوھى و لات نىيە.

سەرئەنجامى وابەستەيى توندى كۆمەلە بە سياسەتى پارتىيەوھ و دووركەوتنەوھ لە ئەركە سەرەككەيەكانى خويىندكاران و بلندكردنەوھى دروشمى سياسى و سەرسەختى ئەقلىتى حيزبى و وورده جياوازى ديكەش، كۆمەلەى كەرتوپەرت كرد...

ئەو ريكخراوانەى، لەو ساتەوھەختەدا، لە ئەوورپا ھەبوون و چالاك بوون، ياخود دەرئەنجامى پارچەبوونى KSSE ھاتنە كايە، برىتين لە :

- كۆمەلەى خويىندكارانى كورد لە ئەوورپا، KSSE ، Kurdisahe Students, Society in Europe. KSSE مەلەبەندى بەرلین، نيزىك بە پارتى ديموكراتى كوردستان.

- كۆمەلەى خويىندكارانى كورد لە ئەوورپا، KSSE، مەلەبەندى پراگ، نيزىك بە پارتى كۆمۇنىستى عىراق بوون.

- كۆمەلەى خويىندكارانى كوردستان لەدەرەوھى و لات، AKSA. Association of Kurdistan abroad دوای دروستبوونى يەككىتى نيشتمانى كوردستان ھاتە كايەوھ و نيزىك بەمان بوو. لە سالى ۱۹۸۴ بەدواوھ، دەستەيەكيان لى جيابووھ، بە تايبەت لە بەرلىنى رۇژاوا و ئەلمانيا، بەھەمان ناو كاريان دەكرد و ھەك ئەكسا، مەلەبەندى بەرلىن، يان ئەكساي جياوھبووھ، دەناسران.

- يەككىتى خويىندكاران و لاوانى كوردستان لە ئەوورپا، سالى UKSYE. Union off the Kurdistan Student and Youths in Europe نيزىك بوون لە پارتى گەلى ديموكراتى كوردستان، سالى ۱۹۸۲ دروست بوو.

- لاوانى سۆسياليسىتەش چەند كەسىكى كەمبوون و لە ھەندئ و لات ھەبوون، نيزىك بوون لە حيزبى سۆسياليسىتى كوردستان.

ھەر لەم روانگەيەوھ سەخت بوو، بۆ كەسىكى نەتەوھيى، لە ريكخراويكى خويىندكارى وابەستە بە حيزبىكى چەپەوھ كار بكات.. يياوھ كو بەشى ھەرە سەرەكى دروشمى ئەو حيزبانەى پاش ھەرەس ھاتنبوونە كايەوھ، بە گوتەى ئيمرۆ لە چوارچيۆھى داگيركەرچيىتى عىراقچيىتى، تركياچيىتى، ئيرانچيىتى، سوريачيىتى و شورەويپەرستيدا خوليان دەخوارد. كەسىكى نەتەوھيش خاوەنى باوهر و ھەلويىستى راستەقىنە، ھەرگيز ئامادە نەبوو، بچيىتە ژيەر چەترى سياسەتى نا كوردستانى ئەم ريكخراوانەوھ.

پارت سۆسياليسىتى كورد - پاسۆك - يەك لە حيزبانەيە، كە لە ۱۹۷۵/۹/۱۱ دا، پاش ھەرەس رسكاوھ و پيى ناوھتە نيو قوناخى خەباتەوھ. پاسۆكيش، ھەك ھەموو ئەوانى ديكە، ناچار بوو بىرى لە دروستكردنى ريكخراويكى تايبەت بە خو، بۆ ئەندام و دوست و لايەنگرەكانى دەكردەوھ. چونكە

مه حال بوو، هاوبیریکی پاسۆک خۆی له خانهیهکی هزری و چوارچیویهیهکی دیکه ی سه دده رسه دی ناکوردستانی دا ببینیته وه. ئەو ساته وه خته، کۆمه لی له هاوبیره کانی په ریده ی هه نده ران بووون، به تایبته کاک کوردۆ عه لی، به پشتیوانیی مامۆستا جه مال نه به ز و کاک بروسکه ئییراهیم . له بهر روشنایی خه بات و تیکۆشانی نوکسه دا و به سوودوه رگرتن له ئەزموونی ئەو ریکخراوه و که سایه تییه کانیان توانییان ریکخراویکی نوێ به ناوی: ریکخراوی خویندکارانی سوسیالیستی کورد له ئەوروپا - سوکسه - له ۱۹۸۰/۹/۱۱ دا دابمه زرینی. تا له م ریکگایه وه هاوبیران کۆبکرینه وه و ببنه خاوه نی دهنگ و رهنگ و سه کۆی خۆیان. به و واتایه ی هاوبیرانیش، بتوانن به نه خشی خۆیان رۆلیان له خزمه تکردنی دۆزی کورد و ره هه نده فه ره نگیی و سیاسییه که ییدا بگێرن. لێره دا پیویسته ئماژه به خالیکی یاسایی گرنگیش بکه م، ئەویش ئەوکات، له ئەوروپا هیچ پارتيکی سیاسی، ریکگه ی کاری سیاسی پینه ده درا، ناچارانه ئەم ریکخراوه خویندکاریانه ده بوونه پیش قه ره ولی کاروباره کانیان.

سوکسه، له ته مه نیکی کورتی دروستبوونی خۆیدا، که وته چالاکي و هه ر زوو بووه، یه کێ له به هیزترین و دیارترین ریکخراو و له سه رتاسه ری ئەوروپا و ده ره وه ی ولانتدا، له سه ر ئاستی کوردستانی و نیونه ته وه یی، جی په نجه ی به تیکۆشانه وه، له بواره جوړاوجۆره کاندان ه خشاندا.